

ROČENKA (NEJEN) VELKÉHO PŘECHODU

Petr Lisý (ed.) a kol.: Archea 2019 – revue pro archetypovou psychologii, astrologii a kosmologii
Spolek pro vydávání revue Archea a Malvern, Praha 2019, 136 s.

Adam Borzič

Zatímco všelijakým pseudoesoterickým plátkům a webům, které naivním čtenářům předkládají deriváty z derivátů rádoby tajemství, se daří na všech frontách, periodik, která by sledovala složitější a barvitější oblast, v níž se stýkají integrální vědy, spiritualita a hlubinná psychologie, je jak šafránu a možná ještě méně. Výjimku tvoří nádherný výpravný sborník *Logos*, který jednou ročně vydává nakladatelství Trigon a jenž se převážně specializuje na evropské tradice hermetismu, magie a alchymie. Nakladatelství Malvern před několika

lety vydávalo krásnou tradicionalistickou revue *Člověk tradice*, světlo světa však spatřila všehovšudy dvakrát. Nyní totéž nakladatelství přichází s novou revue *Archea* ve spolupráci se spolkem pro vydávání téhož periodika.

První číslo *Archey* vyšlo na sklonku minulého roku a v jeho záhlaví čteme, že jde o „revue pro archetypovou psychologii, astrologii a kosmologii“. Jejím šéfredaktorem je psychoterapeut a astrolog Petr Lisý, který nám ve své úvodní „Koncepci“ představuje vizi revue takto: „Naším cílem je zaplnit bílé místo na české kulturní a intelektuální mapě a nabídnout kvalitní periodikum místním zájemcům o jungiánskou psychologii a světonázor, adeptům astropsychologie a příznivcům transpersonální psychologie a nového paradigmatu. Zvláštní pohnutkou k založení tohoto nového časopisu či ročenky je potřeba pěstovat a rozvíjet zapomenuté umění hermeneutiky, tj. v současnosti velmi opomíjeného umění výkladu, a přispívat tak k lidskému poznávání sebe sama v zrcadle dějů vnějšího světa.“

To je dozajista troufalý a chvályhodný cíl! A hned zkraje dodám, že první *Archea* umění výkladu pěstuje s vášní příznačně hlubinnou i kosmickou. Než se zastavím u několika nejzajímavějších textů revue, spěchám hned pochválit celkovou koncepci periodika. To, že vedle hlubinné či archetypové psychologie a astrologie přibrala ještě soudobou kosmologii a nové transpersonální paradigma, je skvělé. Člověk má totiž v jungiánském prostředí občas dojem, že vše podstatné se odehrálo kdysi v šerém dávnověku. To je jistě dáno onou sympatickou fascinací archetypů a vším věčným a tradičním, nicméně takové intelektuální klima hrozí ustrnout ve statickosti. Revue *Archea* tento sklon svým rozkročením překonává. Ony věčné hloubavé otázky a témata lze klást a zkoumat i v kontextu dneška, a právě to činí takové myšlení prospěšným i vzrušujícím.

Tuto skutečnost lze dobře ilustrovat na pozoruhodném textu skotské astropsycholožky Anny Whitakerové „Poznámky o astrologických cyklech v době dnešní krize“. Autorka se v astrologii zaměřuje na širší planetární cykly, a to především v souvislosti s rostoucím ohro-

žením naší Země. Jejím cílem je poskytnout čtenářům „širší a komplexnější rozměry astrologie, přesahující osobní rovinu“. Whitakerová si všímá planetárního neklidu, který aktuálně zahrnuje požáry četných ekosystémů, běsnění Trumpa i například indických pravicových populistů proti imigrantům a muslimům, brexitovou krizi a další zanícená planetární ohniska. Whitakerová tyto události sleduje z perspektivy astroložky a popisuje několik děsivých a současně fascinujících hvězdných souvislostí, jež dále zkoumá v historických paralelách. Pozornost zaměřuje zvláště na „epochu definující pětisetletý cyklus Neptunu a Pluta“, k jejichž poslední přesné konjunkci došlo v roce 1891/1892 v Blížencích. Podle astroložky se nacházíme v první čtvrtině komunikační revoluce, která tehdy započala. A tak se ještě máme na co těšit. Dále věnuje zvýšenou pozornost konjunkci Saturnu s Plutem, která vrcholila 12. 1. tohoto roku. Tato kombinace nám podle Whitakerové nic neodpustí, na sociální ani osobní rovině budeme čelit důsledkům svých rozhodnutí. Poslední taková konjunktce proběhla v roce 1518, tedy v době vystoupení Martina Luthera. Whitakerová na základě analogie očekává paradigmatický přelom – „posun k zásadně odlišnému způsobu života na této planetě“.

Z jiné perspektivy se rození nového příběhu věnuje v revue i ukázka z knihy *Cesta vesmíru* amerického evolučního kosmologa Briana Swimma, jehož znají i čtenáři *Tvaru*, a Mary Evelyn Tuckerové, ekoložky a pedagožky, která je jednou z iniciátorek *Charly Země*, o níž jsme naše čtenáře též informovali. Ukázku z knihy uvádí esej Jiřího Zemánka „Nový příběh“. Swimme a Tuckerová předkládají evoluci našeho vesmíru jako gigantický epický příběh, jehož jsme my lidé součástí a nad nímž musíme žasnout. Člověk má v tomto kosmickém eposu své nezastupitelné místo: „Naše lidská představivost vnesla do života Země cosi zcela nového: schopnost prožívat svět z jiné perspektivy. Nazýváme ji empatií. Co to znamená? Ve světě savců má medvědice schopnost se identifikovat se svými mláďaty, díky níž se oddané stará o jejich prospívání. Lidský druh představuje evoluční průlom v tom

smyslu, že je schopen rozvíjet soucit nejen se svými potomky, nýbrž se všemi bytostmi a úrovněmi existence. [...] Náš úděl je stát se srdcem vesmíru, které obejme celé společenství Země.“ Tento hymnický tón autorů, jež nese důvěra ve stále se vyvíjející kosmos, nezastírá, že příroda a lidstvo se ocitly v radikální krizi. Podle autorů však současně prožíváme obrovský „přechod k sebeuvědomění lidstva“. Přechod k antropocénu ovšem interpretují jinak, než je běžné v současné ekologické literatuře. Stojí před námi výzva, že se „staneme vesmírnými lidmi“ a konečně tak nalezneme své místo ve vesmírné symfonii.

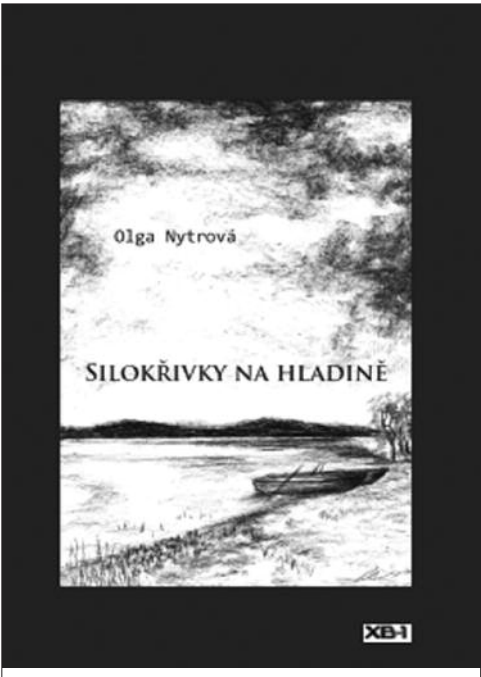
I třetí text, který mě z revue nejvíce zaujal, si všímá tohoto radikálního paradigmatického přechodu. Jde o přednášku Richarda Tarnase, kterou tento astrolog a psycholog vyslovil na Transpersonální konferenci v roce 2017 v Praze (součástí revue je také obsáhlá příloha věnovaná tomu nejzajímavějšímu z této konference). Tarnas si všímá, že zhroucením moderny došlo ke ztrátě společného narativu, lidstvo dnes tápe a nevědomě hledá nový příběh. Z duchovního hlediska lze říci, že prožívá svoji kolektivní „temnou noc“ (sv. Jan od Kříže), nebo řečeno se Stanislavem Grofem, prochází kolektivní „psychospirituální krizí“. Ta se vyznačuje postupným zborcením starých struktur a zmatečným hledáním. Podle Tarnase naléhavě cítíme, že cosi v naší civilizaci umírá, a jedním z hlavních projevů je koroze starého patriarchálního řádu a krize maskulinity, jíž jsme dnes svědky. Podle tohoto vizionáře přechod, který prožíváme, nemá jen dějinnou, ale rovněž kosmickou dimenzi – podobá se dávným mysterijním zasvěcením a představuje svého druhu průchod územím smrti. Nezbyvá než věřit, že po něm nastane i kýžené zmrtvýchvstání Země a jejích obyvatel.

Z dalších textů zmíním například brilantní astrologickou analýzu filmu *Královna Margot* z pera šéfredaktora Petra Lisého či pojednání Marie Hlávkové Plochové o Jungově teorii psychických funkcí v astropsychologické praxi. Ročenka *Archea* je zasvěceným průvodcem archetypovou dynamikou našeho světa, který se dnes tak prudce a rychle mění. ■

HLEDÁM TĚ, POEZIE BEZ PÝCHY

Olga Nytrová: Silokřivky na hladině
Nakladatelství Časopis XB-1, Praha 2019, 88 s.

Milena Fucimanová

Při čtení básní mě napadá, oč je poezie ve svém tvůrčím rozpažení volnější než próza. Sice nemá tolik čtenářů, zato nepodléhá vnějším tlakům. Po básnících dnes nikdo nežádá velké společenské epeje ani životopisy hrdinů slavných či statečných. Někdo možná dodá, že současná poezie je čím dál intimnější, inklinuje k soukromým výpovědím, k interním sdělením, stahuje se do sebe. Do jisté míry souhlasím. Veršovaná epeje by dnes už

byla anachronismem. A velkohubé podlézavé veršování našťěstí také.

Kdo zná poezii Olgy Nytrové, ví, že autorčin životní postoj i básnické vidění mají svůj ustálený kód. Olga Nytrová není typ bouřliváka nebo pochybovače. Neexperimentuje se slovy ani s pocity. Co je v její poezii zřejmé a konstantní, je vzývání ticha, rozjímavé samoty. V tom jistě není jako básnířka sama. Možná Nytrovou víc vystihuje slovo *vroucnost*.

Ačkoli jde o přesné vystižení, je to zároveň záludné slovo. Vždyť co je to vroucnost? Tady si s námi současná čeština, ale vlastně i praslovanština či staročeština pěkně pohrává. Vroucí znamená vřelý – ve smyslu klokotem vařící, ale současně i horoucí, tedy nadšeně toužící. Tak taková je poezie Olgy Nytrové: bez povyku vřele klokotá i nadšeně touží.

Zajímavý náhled v době, kdy se mnozí básníci ptají, zda má vůbec smysl psát. Nytrová o smyslu poezie nejen nepochybuje, ale oslavuje ji. Tak vyhraněný postoj může vyvolat inektivy. Nadšeně toužit, žít s klidným svědomím, není to už samo o sobě na pováženo? Není to stagnace? Nebo alibismus? Jde snad poezie Olgy Nytrové proti proudu?

Nejen v básnických sbírkách, ale i v autorčiných esejích nacházíme pevný ideový i estetický kodex: osobní víru a přitakání kráse a dobru. Ptám se tedy jako dáblův advokát: Není to příliš dokonalá vize?

Je i není. Zatím poslední sbírka nazvaná *Silokřivky na hladině* obsahuje nejen zmíněnou vroucnost, ale i vnitřní drama, vzpomínky na dávná, avšak nezmizelá traumata. Vstupní oddíl „Uchvácení poezií“ je apoteóza poezie a krásy. Tomuto pojetí odpovídá i výběr slov, převažují abstrakta i časté genitivní metafory. Poezie: „mocné svědectví o duši“. Poezie jako dar, jako záblesk, osvícení. Poezie jako „Odlévání zvonu slova... Odlitek ticha... diamantový spánek“. Je to i specifická technologie, vnitřní polarizace, prajiskra, intuice a mytologie, je to i poezie pokorná, tichá. Křídla konvenčního Pegasa nás nevzdalují zemi, jen jejímu blátu. Vnímáme tu směřování k vznešenosti, ovšem

pokorně – autorčin specifický oxymóron. Zřejmý je i vliv Vladimíra Holana, Andreje Tarkovského, žalmů...

Myšlenkově na první oddíl navazuje třetí část „Hledání přesahu“. Tady už však nejde jen o poezii, ale o vyznání víry. Básnířce se obě základní osobní formace spojují v jedno. Onen neuchopitelný kosmický náboj potřebuje připravenou duši, naše existenciála směřuje intuitivně ke spáse. Životní postoj Nytrové je citově i rozumově vyrovnaný, pevný v základech a neohroženě hlásaný, ale může se stát, že její a čtenářovo vnitřní vzepětí nemusí být naladěno stejně. Téma víry je křehké i ožehavé. Poezie je vždy osobním vyznáním; jde-li navíc o vyznání víry, pak se účinek zesiluje, ale i problematizuje. Je znát, že náboženské motivy tu nefigurují jako metafory či symboly – nejde o ornament, ale fundament. Autorka nehodlá přistoupit na kompromis a své vyznání nezaoblí, aby bylo přijatelnější pro případné skeptiky.

Dalších pět oddílů knihy tvoří poezii „pozemskou“. Posouvá se výběr slov i prožitků. Zážitky z cest, vzpomínky na dětství, návrat domů aspoň v představách – to sice nejsou témata posvátná, avšak i profánnost dokáže Nytrová opět proměnit ve vroucnost. Její toulky Paříží jsou do značné míry romantické, vnímá světla lamp i svíček, vůni skořice a vanilky, také inspirativní sílu francouzských impresionistů. Vidí Vincenta van Gogha a jeho havrany nad polem, slyší hlasy básníků Rimbauda či Verlaina. Jiné jsou verše z orientální cesty do Betléma, do Getseman. I tady si básnířka všímá olivovníků a narcisů i fialových kvítků v Negevské poušti, pije kávu v betlémské kavárně, ochutnává víno, které je pozhňáním, a tuší i Pánovu žehnající ruku. Jsme v místech, která sama autorka označuje jako posvátná, je to místo i čas pro pokorné modlitby, pro očekávání aspoň jediné věty z Kázání na hoře.

Při čtení veršů týkajících se problematických rodinných vztahů nebo veršů o domově je znát, že básnířka nemíní nic těžkého znovu rozdmýchávat. Při vzpomínce na dědu či ba-

bičku mluví o stopách zázračna, o čarovné zahradě i o povidlovém koláči nebo dřevěném divadýlku. Znovu nacházíme abstrakta: „řeč okouzlení“, „dotek úžasu“.

Tím víc překvapí nečekaně britký jazykový půdorys, kterým autorka nekompromisně od-suzuje nesmiřitelnost, neústupnost, vědomé ubližování. To jsou podle jejích slov „démoni“. Z veršů pak mizí všeobjímající odpouštění. S vervou a bez servitků se tu mluví o plytkých slovech, o čertovské ševcovině, o kvílení smutku a truchlení, o *rýpancích*, o krvežíznivých i nemilosrdných vztazích. Její slovník je ostrý, žádná falešná korektnost: „*koktavý hnus / slizký povlak [...] pekelná závislost / na chamtivosti / vybrakovaného mozku*“. Tady se už autorka nestaví do pozice všeodpouštějící bytosti. Nesoudí „hříšníka“, ale nemůže promínout a relativizovat „hříchy“: sudičství, podpásovky, neustále našeptávajícího Jaga, který ničí slabé, malověrné a lamentující.

Nelze tedy mluvit o poezii nadosobně proklamativně objímající, usmířené, vegetující. Což je dobře. Poezie je vždycky drama, vždy boj s tím, co je, a s tím, co by mělo být. A samozřejmě boj dobra a zla.

Ovšem autorka nepokládá obligátní otázku: odkud se bere zlo. Ptá se jinak: jak se člověk může stát dobrým?

Nevím jak. Ani básnířka neřekne nic bližšího, protože, bohudíky, tato kniha není žádná moralistní příručka.

Přesto sbírku uzavírá velmi naléhavá báseň sestávající z existenciálních otázek, které prolomí ochranný obal Země a míří do vesmíru – nikoli jednoduše zbožštělému, třebaže i zde si autorka připomíná boží algoritmus. Jde o dialog mezi Zemí a vesmírem. „*Co bude dál s fyzickými objekty? / Budeme i my zapojeni / do mistrovského plánu Universa?*“

Tak o tom bych s autorkou ráda dala řeč. ■